

OBSAH

1. POČÁTKY VÝROBY A PŘENOSU ELEKTRICKÉ ENERGIE	17
1.1 Období stejnosměrného proudu	19
1.2 První přenosy z blokových centrál pro elektrické osvětlení	19
1.3 Blokové elektrické stanice v českých zemích	19
1.4 První veřejné elektrárny na stejnosměrný proud	21
1.5 Počátky přenosů střídavým proudem	21
1.6 Počátky veřejného zásobování elektřinou	23
1.7 Vznik energetického strojírenství	23
1.8 Rozvoj elektrárenství	26
1.9 Stav elektroenergetiky ČSR v roce 1918	27
1.10 VZNIK REGIONÁLNÍCH ELEKTRIZAČNÍCH SOUSTAV	28
1.11 ROZVOJ ČLÁNKŮ ELEKTRIZAČNÍ SOUSTAVY V MEZIVÁLEČNÉM OBDOBÍ	29
1.12 Přehled elektrizace průmyslu, dopravy a zemědělství v letech 1919–1939	33
1.13 Ekonomika období soustavné elektrifikace v letech 1919–1939	35
1.14 Vědeckotechnická činnost čl. odborníků v letech 1919–1939	36
1.15 Charakteristické rysy a hlavní výsledky rozvoje v letech 1919–1939	36
1.16 Okleštěný rozvoj 1938–1945	37
1.17 ENERGETIKA V PLÁNOVANÉM HOSPODÁŘSTVÍ, PLOŠNÁ ELEKTRIZACE, ROZMACH KLASICKÉ ENERGETIKY (1945–1989)	38
1.17.1 VZNIK JEDNOTNÉ ELEKTRIZAČNÍ SOUSTAVY V OBDOBÍ LET 1949–1953	39
1.17.2 Charakteristické rysy a hlavní výsledky období do r. 1960	40
1.17.3 Rekonstrukce stávajících kondenzačních elektráren a centralizované zásobování teplem	41
1.17.4 Výstavba vodních elektráren	41
1.17.5 Distribuční soustava	41
1.17.6 Jaderný program	41
1.17.7 Organizace výstavby energetických zařízení	42
1.17.8 Projektování energetických zařízení	42
1.17.9 Opravárenství a údržba	43
1.17.10 Racionalizace výroby a rozvodu odvětví energetiky	43
1.17.11 Energetická inspekce	43
1.17.12 Energetický výzkum	43
1.17.13 Technická normalizace	44
1.17.14 Bilance epochy	44
1.18 ROZVOJ ELEKTRIZAČNÍ SOUSTAVY PO ROCE 1989 – TRANSFORMACE ENERGETIKY ČR	45
1.18.1 Vývoj legislativy	46
1.19 Státní energetická koncepce ČR (sek) (10. 3. 2004)	49
1.20 Milníky rozvoje výrobní základny	52
1.21 Současná struktura elektrizační soustavy ČR	57
1.22 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ELEKTRIZAČNÍCH SOUSTAV	68
1.22.1 Program výstavby PES (propojené elektrické soustavy) MÍR	68
1.22.2 Vznik centrální dispečerské organizace (CDO)	70
1.22.3 Vznik propojené přenosové soustavy UCPTÉ	72
1.22.4 Spolupráce bývalého Československa se soustavou UCPTÉ	72
1.22.5 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČR PO ROCE 1989	74
1.22.6 SUBJEKTY MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	76
1.22.7 Management úzkých míst v elektrických sítích (v přeshraničních přenosových profilech)	80
1.22.8 Spolehlivost tranzitu výkonu v propojených přenosových soustavách	81
1.22.9 Důsledky nedodržení pravidel mezinárodní spolupráce	83
1.22.10 Role UCPTÉ a „unbundling“-proces	84
2. ROZVOJ REGIONÁLNÍCH PŘENOSŮ ELEKTRINY	87
2.1 PRAHA	89
2.1.1 Elektrické podniky král. hlavního města Prahy	89

2.1.2	Elektrické podniky hlavního města Prahy	91
2.2	Ústřední elektrárny, akciová společnost v Praze	95
2.3	Přenos 100kV vedením Ervěnice–Praha	96
2.3.1	Holešovičká transformovna	96
2.4	Transformovna Praha-Jih	97
2.4.1	Dálkové vedení	98
2.5	STŘEDNÍ ČECHY	99
2.5.1	Elektrárenský svaz středolabských okresů, spol. s ruč. omez. v Kolíně (ESSO)	99
2.5.2	Družstevní závody v Dražicích nad Jizerou	100
2.5.3	Elektrárenský svaz středočeských okresů, spol. s ruč. omez. Praha	100
2.6	VÝCHODNÍ ČECHY	101
2.6.1	Východočeská elektrárna, akciová společnost Hradec Králové (VČE)	101
2.6.2	Východočeský elektrárenský svaz, spol. s ruč. omez. v Pardubicích (VČES)	102
2.7	SEVERNÍ ČECHY	103
2.7.1	NEW – Nordböhmishe Elektrizitätswerke G.m.b.H.	104
2.7.2	Přespolní elektrárna Liberec	105
2.7.3	Městská a přespolní elektrárna Jablonec nad Nisou	105
2.7.4	Přespolní elektrárna Mostecké dráhy a elektrárenská společnost v Mostě	105
2.7.5	Přespolní elektrárna Tanvald-Šumbruk	105
2.7.6	Městská elektrárna města Kadaně	105
2.8	JÍŽNÍ ČECHY	107
2.8.1	Jihočeské elektrárny, akc. spol. České Budějovice (JČE)	107
2.8.2	Otavský elektrárenský svaz, spol. s ruč. omez. v Písku (OES)	108
2.8.3	Lužnický elektrárenský svaz, spol. s ruč. omez. v Táboře	109
2.8.4	Povltavský elektrárenský svaz, spol. s ruč. omez. v Českých Budějovicích	109
2.8.5	Posázavský elektrárenský svaz, spol. s ruč. omez. v Německém (Havlíčkově) Brodě (PES)	110
2.9	ZÁPADNÍ ČECHY	110
2.9.1	Západočeské elektrárny, akciová společnost Plzeň	110
2.10	JÍŽNÍ MORAVA	113
2.10.1	ZÁPADOMORAVSKÉ ELEKTRÁRNY, AKC. SPOL. V BRNĚ (ZME)	113
2.11	SEVERNÍ MORAVA A SLEZSKO	117
2.11.1	Severomoravské elektrárny, akc. spol. v Zábřehu (SEVME)	117
2.11.2	Středomoravské elektrárny, akc. spol. v Přerově (SME)	117
2.11.3	Moravskoslezské elektrárny, akc. spol. v Moravské Ostravě (MSE)	118
2.12	PŘEHLED ROZVOJE ELEKTRICKÝCH SÍTÍ OD ROKU 1920	120
	NADŘÁZENÁ PŘENOSOVÁ SOUSTAVA	121
2.13	Výstavba dálkových vedení 100 kV v Evropě po 1. světové válce	121
2.14	Vzrůst napěťových úrovní přenosu elektrické energie	124
2.14.1	Technika a technologie prvních vedení vn a vvn	125
2.15	Výstavba dálkových vedení 100 kV (110 kV) v Československu	127
2.15.1	Směrnice pro stavbu vedení 100 kV	128
2.15.2	Řešení rozvodů 110 kV po druhé světové válce (jednoduchý systém přípojníc)	129
2.15.3	Elektrické ochrany prvních vedení 100 kV	129
2.15.4	Vývoj do vzniku nadřazené přenosové soustavy 220 kV	131
2.16	VZNIK NADŘÁZENÉ PŘENOSOVÉ SOUSTAVY – HISTORICKÝ MEZNÍK ROZVOJE ELEKTRIZAČNÍ SOUSTAVY ČR	132
2.17	PROGRAM VÝSTAVBY SÍTĚ 220 kV	134
2.17.1	Výstavba sítě 220 kV	136
2.18	VÝSTAVBA A KONSTRUKCE VEDENÍ 220 kV	136
2.18.1	První etapa výstavby	136
2.18.2	Druhá etapa výstavby	139
2.18.3	Kruhový diagram pro vedení 220 kV	145
2.18.4	Stanice přenosové soustavy 220 kV po dokončení výstavby	146
2.19	PŘENOSOVÁ SOUSTAVA 400 kV	147
2.19.1	Počátky výstavby a vývoj koncepcí pro nadřazenou soustavu	147
2.19.2	Koncepce pro nadřazenou soustavu	147

2.20	VÝSTAVBA PŘENOSOVÉ SOUSTAVY 400 kV	150
2.20.1	Transformovna 400/220 kV Hradec	153
2.21	První vedení 400 kV	164
2.22	Stanice přenosové soustavy 400 kV	165
2.23	Prenosová soustava – časový přehled výstavby do roku 1990	166
2.24	Organizace a řízení	168
2.25	Výstavba a modernizace přenosové soustavy po roce 1990	169
3.	PŘENOSOVÁ SOUSTAVA ČR (ČEPS, a. s.)	179
3.1	Kronika rozvoje ČEPS	182
3.2	Vývoj organizační struktury přenosové soustavy	183
3.2.1	Vývoj dispečerského řízení elektrizační soustavy po roce 1989	185
3.3	ORGANIZACE ČEPS, a. s. (2005)	188
3.4	ŘÍZENÍ A ŘÍDICÍ SYSTÉMY ČEPS	190
3.5	SYSTÉMOVÉ SLUŽBY PS	191
3.5.1	Udržování souhrnné výkonové zálohy pro primární regulaci frekvence	191
3.5.2	Sekundární regulace f a P	191
3.5.3	Terciální regulace výkonu	192
3.5.4	Sekundární regulace napětí (ASRU)	192
3.5.5	Terciální regulace napětí	192
3.5.6	Zajištění stability přenosu	192
3.5.7	Obnovování provozu po úplném nebo částečném rozpadu soustavy (ztrátě napájení)	193
3.5.8	Zajištění kvality napěťové sinusovky	193
3.5.9	Požadavky na uživatele elektrické energie z PS	193
3.5.10	Kvalita na úrovni PS	194
3.5.11	Standardy spolehlivosti	194
3.6	PODPŮRNÉ SLUŽBY (PpS)	194
3.6.1	Primární regulace f bloku (PR)	195
3.6.2	Sekundární regulace P bloku (SR)	195
3.6.3	Terciální regulace P bloku (TR)	195
3.6.4	Rychle startující 10minutová záloha (QS_{10})	195
3.6.5	Rychle startující 30minutová záloha (QS_{30})	195
3.6.6	Dispečerská záloha (DZ a DZ_{30})	195
3.6.7	Sekundární regulace U/Q (SRUQ)	196
3.6.8	Schopnost ostrovního provozu (OP)	196
3.6.9	Schopnost startu ze tmy (BS)	196
3.6.10	Rozložení výkonových záloh na elektrárenském bloku pro (PpS)	196
3.6.11	Sumární regulační záloha pro primární regulaci ES ČR (RZPRS)	197
3.6.12	Sumární regulační záloha pro sekundární regulaci ES ČR (RZSRS)	197
3.6.13	Sumární rychle startující 10minutová regulační záloha ($RZQSS_{10}$)	197
3.6.14	Sumární regulační záloha terciální regulace (RZTRS+, RZTRS-)	198
3.6.15	Sumární dispečerská záloha ES ČR (RZDZS)	198
3.6.16	Sekundární regulace U/Q (SRUQ)	198
3.6.17	Nákup (PpS)	198
3.6.18	Výběrové řízení na dlouhodobé dodávky (PpS)	199
3.6.19	Denní trh s (PpS)	199
3.6.20	Certifikace (PpS)	200
3.7	OBCHOD SE SYSTÉMOVÝMI SLUŽBAMI	200
3.7.1	Obchod s přenosovými službami	200
3.7.2	Přeshraniční obchod s PpS	200
3.7.3	Metodika stanovení přeshraničních přenosových kapacit	201
3.7.4	Aukce volných obchodovatelných přenosových kapacit na přeshraničních přenosových profilech ČEPS	202
3.8	DISPEČERSKÉ ŘÍZENÍ	202
3.8.1	Operativní řízení provozu	202
3.8.2	Regulační energie	203

3.8.2.1	Princip náhrady výkonu	203
3.8.3	Operativní řízení sítě	204
3.8.3.1	Výpadky s dopadem na vnitřní přenos a zabezpečení dodávky na transformátorech	204
3.8.3.2	Výpadky s dopadem na vyvedení výroby	204
3.8.3.3	Řízení propustnosti sítě – redispečink a protiobchod	204
3.8.4	Provozní plánování dispečerského řízení	204
3.9	DISPEČERSKÉ ŘÍDICÍ SYSTÉMY (DŘS) ČEPS, a. s.	205
3.10	INFORMACE PŘEDÁVANÉ MEZI ČEPS A UŽIVATELI PS	208
3.10.1	Systémové informace	208
3.10.2	Měření	209
3.10.3	Doplňující informace pro řízení bloku	209
3.10.4	Signalizace	209
3.10.5	Tok informací ČEPS a uživatelem – poskytovatelem (PpS) ZZ ₃₀	209
3.10.6	Tok informací mezi elektrárenským blokem a ASRU	209
3.11	TECHNICKÉ VÝPOČTY ČEPS	210
3.11.1	Obsah výpočtů	210
3.12	PROVOZ A ÚDRŽBA SILOVÉ A SEKUNDÁRNÍ TECHNIKY	211
3.12.1	Silové zařízení	211
3.13	OBCHODNÍ MĚŘENÍ	211
3.13.1	Umístění a zapojení obchodního měření	212
3.13.2	Vyhodnocení obchodního měření a předávání dat	212
3.14	ROZVOJ A OBNOVA PS DO ROKU 2009	212
3.15	ROZVOJ A OBNOVA ZAŘÍZENÍ PS	217
3.16	ROZVODNY A TRANSFORMÁTORY	217
3.16.1	Transformátory	217
3.16.2	Rozvodny (silové zařízení)	218
3.17	ŘÍDICÍ SYSTÉMY ROZVODEN	218
3.17.1	Obnova ŘS stanic PS	218
3.17.2	Dálkové ovládání stanic PS	218
3.18	VEDENÍ	219
3.19	DISPEČERSKÉ ŘÍDICÍ SYSTÉMY (DŘS)	219
3.19.1	Rozvoj DŘS	219
3.20	SEKUNDÁRNÍ TECHNIKA	220
3.21	SYSTÉMY OCHRAN	221
3.21.1	Stav ochranných systémů v rozvodnách PS	221
3.21.2	Výběr ochranných zařízení	222
3.21.3	Postup rekonstrukcí	223
3.21.4	Komunikace ochranných systémů	223
3.21.5	Telekomunikace	223
3.21.6	Provozní praxe	224
3.21.7	Obchodní měření	224
3.21.7.1	Vybudování pracoviště obchodního měření ČEPS	224
3.21.7.2	Zajištění obchodního měření v ČEPS	224
3.22	Zaústění vedení PS do rozvoden (stanic PS)	226
4.	TECHNIKA A TECHNOLOGIE PŘENOSU ELEKTRICKÉ ENERGIE	241
4.1	ZÁKLADY TEORIE PŘENOSU ELEKTRICKÉ ENERGIE	243
4.1.1	Elementy přenosu elektrické energie	243
4.1.2	Přenos bezztrátovým vedením	249
4.1.3	Regulace kompenzace	252
4.1.4	Kruhový diagram vedení	254
4.1.5	Provozní diagramy	256
4.1.6	Ztráty ve vedeních	260
4.1.7	Stabilita elektrických přenosových sítí	263
4.1.8	Elektromechanický model stability	266
4.1.9	Konvenční zařízení řízení toku, výkonů, napětí a stability elektrických sítí	268

4.1.10	Zařízení FACTS	268
4.1.11	Přepětí	272
4.1.12	Koordinace izolací	275
4.1.13	Ochrana elektrických zařízení proti přepětí	278
4.1.14	Částečné výboje	278
4.1.15	Elektromagnetická kompatibilita (EMC)	280
4.1.16	Zemnění, rozložení a zavlečení potenciálu napětí	284
4.1.17	Přehled základních typů poruch v elektroenergetických systémech	286
4.1.18	Ferorezonanční jevy	288
4.1.19	Principy regulace kmitočtu a předávaného výkonu	288
4.1.20	Regulace napětí a dodávka jalového výkonu	291
4.1.21	Minimalizace ztrát a nákladů na jalové výkony	292
4.1.22	Řízení napětí a jalových výkonů v přenosové soustavě ČR	293
4.1.23	Regulace napětí v distribučních sítích	294
4.2	ELEKTRICKÉ SÍTĚ	296
4.2.1	Historický vývoj řízení elektrizační soustavy	296
4.2.1.1	Vývoj dispečerského řízení elektrických sítí ČR	297
4.2.1.2	Vývoj technických prostředků dispečerského řízení regionálních sítí vn a vvn	298
4.2.1.3	Dispečerské řízení přenosových sítí po roce 1945	299
4.2.1.4	Vývoj dispečinku MED	300
4.2.1.5	Vývoj komunikačních systémů pro řízení ES	301
4.2.1.6	Vývoj automatizace a dálkového ovládání elektrických stanic a elektráren	302
4.2.1.7	Vývoj hromadného dálkového ovládání	303
4.2.1.8	Výpočetní a řídicí technika pro řízení elektrizační soustavy	303
4.2.2	SOUČASNÁ TECHNIKA ŘÍZENÍ ELEKTRICKÝCH STANIC	304
4.2.2.1	Charakteristika současného a dispečerského řízení sítí vn a vvn	305
4.2.2.2	Otevřené systémy řízení elektrických sítí a elektrických stanic	305
4.2.2.3	Struktura moderní sekundární techniky	307
4.2.2.4	Struktura moderního řízení elektrických stanic	307
4.2.2.5	Schéma budoucího řízení	308
4.2.2.6	Příklad modernizace řízení elektrických stanic	309
4.2.2.7	Integrální vizualizace chodu (stavu) elektrické sítě	310
4.2.2.8	Měření a využití fázorů napětí v reálném čase	310
4.2.2.9	Koncepce pro strukturování síťových řídicích systémů	311
4.2.2.10	SPOLEHLIVOST ELEKTRICKÝCH SÍTÍ	312
4.2.2.11	Elektrické systémy a teorie rizika	313
4.2.2.12	Expertní systém v elektrizačních soustavách	314
4.2.2.13	Spolehlivost a zvyšování kvality elektrických sítí v členských státech EU	316
4.2.2.14	Systémové havárie v USA, Dánsku, Švédsku, Anglii a Itálii – spolehlivost zásobování elektrinou na liberalizovaném trhu	316
4.2.2.15	Monitoring zařízení v elektrických sítích	317
4.2.2.16	Lokace poruch v elektrických sítích vn	318
4.2.2.17	Zaměřování poruch v kompenzovaných sítích pulzní metodou a nebo porovnáním nulové admitance při použití RCC kompenzace	319
4.2.2.18	Centrální a decentrální zaměření poruch v sítích vn s digitálními ochranami	319
4.2.2.19	Současná praxe odstraňování poruch v sítích vn	320
4.2.2.20	Monitorování zařízení optickými senzory	320
4.2.2.21	Kontrola venkovních vedení intristickým měřením teploty	322
4.2.2.22	Modelování a simulace poruchového managementu	322
4.2.2.23	Strategie údržby elektrických sítí	322
4.2.2.24	Model optimalizace životnosti zařízení (Life-Cycle-Cost – LCC)	325
4.2.2.25	Optimalizace údržby pomocí Fuzzy-logiky	326
4.2.2.26	Optimalizace celkových nákladů na zařízení v elektrických sítích	326
4.2.2.27	Redukce údržby vvn/vn vypínačů při zachování spolehlivosti zásobování	326
4.2.2.28	Redukce údržby optimalizací sítí vn a vvn	327
4.2.2.29	ŘÍZENÍ KVALITY ELEKTRICKÉ ENERGIE	330

4.2.2.30	Nová zařízení na zvýšení kvality elektrické energie na straně spotřeby	331
4.2.2.31	Statické systémy nepřerušitelného zásobování elektrickou energií v sítích nn (ups – uninterruptible power system)	333
4.2.2.32	Měření a registrace kvality	335
4.3	KOMPONENTY PŘENOSOVÝCH SOUSTAV	337
4.3.1	VODIČE	337
4.3.2	SVĚTLOVODY	337
4.3.3	STOŽÁRY	339
4.3.4	VENKOVNÍ VEDENÍ VN A VVN	339
4.3.4.1	Vytyčení trasy v terénu a montáž	340
4.3.4.2	Zvýšení přenosové schopnosti venkovních vedení vvn	340
4.3.4.2.1	Varianty zvýšení přenosové schopnosti	341
4.3.4.3	Kompaktní venkovní vedení	342
4.3.4.4	Námraza na vodičích elektrického vedení a její odstraňování	343
4.3.5	KABELOVÁ TECHNIKA	343
4.3.5.1	Technický vývoj	343
4.3.5.2	Současný stav kabelové techniky	344
4.3.5.3	Ostatní typy kabelů	345
4.3.5.4	Kabelové soubory vn a vvn	345
4.3.6	IZOLÁTORY	346
4.3.6.1	Historický vývoj	346
4.3.6.2	Trendy v konstrukci izolátorů vn a vvn	347
4.3.6.3	Kompozitní silikonové izolátory venkovních vedení 400 kV	348
4.3.6.4	Profylaktická opatření	348
4.3.7	POJISTKY	349
4.3.7.1	Historický vývoj	349
4.3.7.2	Současný vývoj	350
4.3.8	PŘÍSTROJOVÉ TRANSFORMÁTORY (měřicí transformátory)	350
4.3.8.1	Nekonvenční měniče proudu a napětí vn	350
4.3.8.2	Nekonvenční měniče proudu (vývojové)	352
4.3.8.3	Nekonvenční měniče napětí	352
4.3.9	OMEZOVAČE PROUDU V SÍTÍCH VN	353
4.3.10	SPÍNACÍ ZAŘÍZENÍ VN A VVN	354
4.3.10.1	Historie výroby vypínačů v ČR	354
4.3.10.2	Současný vývoj výkonových vypínačů	355
4.3.10.3	Elektronické řízení a diagnostika vypínačů	356
4.3.10.4	Pohony pro výkonové vypínače vn a vvn	356
4.3.10.5	Higtech – synchronizační zařízení pro vypínače vvn	357
4.3.11	ODPOJOVAČE A ODPÍNAČE	357
4.3.11.1	Venkovní odpínače se zhašecími komorami	359
4.3.12	TRANSFORMÁTORY	361
4.3.12.1	Historický vývoj v ČR	361
4.3.12.2	Technický vývoj transformátorů	362
4.3.12.3	Kabelové transformátory (Dryformer)	363
4.3.12.4	Výkonové transformátory s izolací SF ₆	363
4.3.12.5	Monitorování a diagnostika transformátorů	363
4.3.12.6	Bezhučnost transformátorů	364
4.3.13	TLUMIVKY	365
4.3.14	ROZVODNY A TRANSFORMOVNY	365
4.3.14.1	Historický vývoj rozvoden	365
4.3.14.2	Vývoj transformoven a rozvoden 100 kV v meziválečném období	366
4.3.14.3	Nosné železné konstrukce rozvoden	367
4.3.14.4	Rozvodny a transformovny 110 kV po roce 1945	368
4.3.14.5	Rozvodny 220 kV	368
4.3.14.6	Rozvodny 400 kV	369
4.3.15	ELEKTRICKÉ OCHRANY	371

4.3.15.1	Vývoj v ČR	371
4.3.15.2	Technický vývoj	372
4.3.15.3	Elektronizace a digitalizace elektrických ochran	372
4.3.15.4	Konstrukce statické analogové ochrany	375
4.3.15.5	Analogové statické ochrany sítí	377
4.3.15.6	Elektronizace ochran	380
4.3.15.7	Digitalizace ochran	380
4.3.15.8	Struktura digitálních systémů ochran	384
4.3.15.9	Uspořádání hardwaru (konstrukce ochrany)	384
4.3.15.10	Systémy pro přenos signálů ochran	385
4.3.15.11	Komunikace s digitálními ochranami	385
4.3.15.12	Význam digitálních ochran pro elektrické sítě	386
4.3.16	OCHRANNÉ PRVKY PROTI PŘEPĚTÍ (svodiče přepětí)	387
4.3.16.1	Volba přepěťových ochran	388
4.3.17	ELEKTROMĚROVÁ TECHNIKA	389
4.3.17.1	Vývoj elektroměrové techniky	389
4.3.17.2	Elektronické měřicí technologie	390
4.3.17.3	Elektronické multifunkční elektroměry	391
4.3.17.4	Dálkové přenosy dat pro elektroměrovou službu	392
4.3.17.5	Volba přenosových médií	392
4.3.18	Modernizace komponent PS ČR po roce 1997	393
4.4	KOMUNIKAČNÍ A INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE PŘENOSŮ EL. ENERGIE	397
4.4.1	Komunikační systémy energetiky	397
4.4.2	Stávající komunikační systémy	397
4.4.3	Protokoly a standardy vrstev OSI	398
4.4.4	Síťové operační systémy	398
4.4.5	Využití LAN/WAN struktury pro řízení elektrických stanic a sítí	398
4.4.6	Přenos dat při spolupráci síťových řídicích systémů	399
4.4.7	Udržování dat a redundanční koncepce v distribuovaných systémech	399
4.4.8	Přechod na digitální techniku a přenos informací	399
4.4.9	Komunikační technika budoucnosti	401
4.4.10	Širokopásmové sítě	401
4.4.11	Spojovací systémy	402
4.4.12	Budoucí spektrum telekomunikačních služeb	403
4.4.13	Možnosti energetických společností nabízet telekomunikační služby	403
4.4.14	Stručný přehled současných komunikačních technologií	403
4.4.15	Systém výměny dat – řízení propojené soustavy UCTE	404
4.4.16	Centrální úkoly řízení propojené soustavy	404
4.4.17	Nový ETSO formát plánu výroby „ESS a ETSO Identification Code EIC“	405
4.4.18	Komunikační architektura ISO/IEC – standard pro síťové řídicí systémy	406
4.4.19	Komunikace při komerčním řízení elektráren (operační informační systém)	407
4.4.20	Strategie integrace IT (integrační management IT-systémů)	408
4.4.21	Elektronický management dat (EDM)	409
4.4.22	Využití internetu v energetice	410
4.4.23	Propojení komerčních a technických informačních technologií	417
4.4.24	Unbundling a přístup k datům	418
5.	ENERGETICKÁ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE	419
5.1	RÁMCOVÉ PODMÍNKY ENERGETIKY EU	421
5.1.1	Perspektivy dlouhodobé energetické politiky EU	422
5.1.2	Obnovitelné zdroje	423
5.1.3	Prognóza výkonové bilance UCTE	423
5.1.4	Hospodářský růst a spotřeba energie v EU podle aktuálních prognóz	424
5.1.5	Energetická charta a euroasijská kooperace	425
5.1.6	Závaznost mezinárodního práva v oblasti trvale udržitelného rozvoje energetiky	426
5.1.7	Regulační příslušnost a kompetence EU v sektoru energetiky	427

5.1.8	Návrh Evropské ústavy a energetika	428
5.1.9	Typické právní problémy liberalizovaného trhu s elektřinou v EU	429
5.1.10	Přirozený a institucionální monopol v energetice	430
5.1.11	Horizontální (příčný) monopol	431
5.1.12	Vývoj reforem elektroenergetiky	431
5.1.13	„Legal unbundling“	433
5.1.14	Unbundling ve světle národohospodářské teorie o monopolech	436
5.2	SLUŽBY V LIBERALIZOVANÉ ENERGETICE EU	436
5.2.1	Relevantní služby	436
5.2.2	Zúčtování služeb (všeobecně)	438
5.2.3	Metody rozdělení nákladů za přenosové služby mezi uživatele přenosu elektřiny	439
5.2.4	Přístup k sítím a zúčtování služeb v EU	441
5.2.5	Přístup k sítím a síťové poplatky	443
5.2.6	Měřicí a síťové služby na liberalizovaném trhu	445
5.3	TRŽNÍ KONCEPCE PRO REGULAČNÍ A VYROVNÁVACÍ ENERGIÍ	445
5.3.1	Ohraničení dílčích trhů	446
5.3.2	Evropské trhy s regulační a vyrovnávací energií	446
5.4	PROBLÉMY LIBERALIZOVANÉHO TRHU V ENERGETICE	449
5.4.1	Lean Production	449
5.4.2	Reinženýring	450
5.4.3	Plánování v podmínkách trhu	450
5.4.4	Konkurence versus integrované plánování na straně nabídky a poptávky (IRP)	451
5.4.5	Problém uvízlých nákladů (Stranded Costs)	451
5.5	SCÉNÁŘE ENERGETICKÝCH STRATEGIÍ	451
5.5.1	Energetická společnost jako holding	451
5.5.2	Fúze a vytvoření „change-managementu“ při integraci	452
5.5.3	Strategické aliance a corporate ventures	452
5.5.4	E-commerce a corporate ventures	452
5.5.5	Ohodnocení energetických společností pomocí různých metod v podmínkách liberalizace trhu	452
5.5.6	Ohodnocení elektráren	453
5.5.7	Strategické plánování a strategický potenciál energetických společností	453
5.5.8	Investiční paradox na soutěžním trhu s elektřinou	454
5.5.9	Metody řízení spotřeby	455
5.5.10	Multi-utility-koncepce	455
5.5.11	Vnik nových obchodních organizací	455
5.5.12	Nástroje soutěže	456
5.5.13	Modely obchodu s elektřinou	456
5.6	STRATEGIE OBCHODU S ELEKTRÍNOU	459
5.6.1	Obchodní kanály na trhu s elektřinou	459
5.6.2	Nové obchodní produkty na trhu s elektřinou	459
5.6.3	Burzovní obchod s elektřinou	459
5.6.4	Burzovní produkty a obchodní formy trhu s elektřinou	460
5.6.5	Druhy burzovních produktů	460
5.6.6	Deriváty na burzovním trhu	461
5.6.7	Deriváty počasí a energetika	462
5.6.8	Základní formy aukcí	462
5.6.9	Spotový a termínový obchod na evropských burzách s elektřinou	463
5.6.10	Clearing v OTC obchodě s elektřinou	463
5.6.11	Netting v energetickém hospodářství	464
5.6.12	Elektronický obchod, e-commerce	464
5.6.13	OASIS – obchod s elektřinou po internetu v USA	466
5.6.14	Strategie obstarání elektřiny	467
5.6.15	Technické předpoklady pro liberalizovaný obchod s elektřinou	467
5.6.16	Komerční řízení elektráren	468
5.6.17	Virtuální elektrárny	469

5.7	ŘÍZENÍ RIZIKA NA LIBERALIZOVANÝCH TRŽÍCH S ELEKTRINOU	469
5.7.1	Druhy rizik spotového a termínového obchodu	469
5.7.2	Nástroje řízení rizik na burzách s elektřinou	470
5.7.3	Value at risk a trhy s energií	471
6.	PŘENOSY ENERGIE NA PRAHU 21. STOLETÍ	473
6.1	PROMĚNY SPOLEČNOSTI A GLOBALIZACE ENERGETIKY	475
6.1.1	Energie a rozvoj lidstva	475
6.1.2	Trvale udržitelný rozvoj	475
6.1.3	Kritéria trvale udržitelného rozvoje energetického hospodářství a hodnocení stavu techniky	476
6.1.4	Přehled kritérií a faktorů rozvoje	477
6.1.5	Hodnocení stavu techniky	478
6.1.6	Stále méně elektřiny na jednotlivé užítí a stále více užítí s elektřinou	480
6.1.7	Energie – politický problém	481
6.1.8	Globalizace energetického hospodářství	482
6.1.9	Světová poptávka po energii	482
6.1.10	Energie a životní prostředí	483
6.1.11	Otevřené problémy prognózy klimatu, emise CO ₂ a energetika	485
6.1.12	Kritika „ekologických“ energetických scénářů	488
6.1.13	Energie a rizika – ochrana před skutečným a domnělým rizikem	488
6.1.14	Elektromagnetická pole	489
6.1.15	Elektromagnetické pole energetických zařízení	493
6.1.16	Lidský organismus a radioaktivita	496
6.1.17	Globální střídání primárních zdrojů	498
6.1.18	Primární zdroje energie	498
6.1.19	Sekundární zdroje (paliva)	500
6.2	BUDOUCNOST DÁLKOVÉ DOPRAVY ENERGIE	502
6.2.1	Zemní plyn	502
6.2.2	Vodík	503
6.2.3	Ropa	504
6.2.4	Dálkový přenos energie (systém Eva-Adam)	505
6.2.5	Elektrická energie	506
6.2.6	Příklady nových projektů přenosu vvn	507
6.2.6	Dálková doprava elektřiny podzemním přenosovým vedením	508
6.2.7	Stejnsměrný přenos elektrické energie	509
6.2.8	Technické vlastnosti stejnosměrných přenosů	510
6.2.9	Supravodivé komponenty v přenosech	513
6.2.10	Dálková doprava elektrické energie supravodivou sítí	514
6.2.11	Elektrochemické akumulátory (baterie) a jejich vývoj	516
6.2.12	Akumulace elektrické energie v elektrické síti, získání regulačního výkonu pomocí akumulace tepla	517
6.2.13	Akumulace energie v supravodivém magnetickém poli	520
6.2.14	Rotační supravodivé setrvačnickové akumulátory (SMS)	521
6.2.15	Výhledové možnosti využití SMES v elektrické síti	521
6.2.16	Možnosti krátkodobé akumulace větrné elektřiny	522
6.3	TRENDY VE VÝROBĚ A UŽITÍ ELEKTRICKÉ ENERGIE	522
6.3.1	Transformace forem energie	522
6.3.2	Účinnost přeměn energie	523
6.3.3	Energie a entropie	523
6.3.4	Energie = exergie + anergie	523
6.3.5	Výroba elektrické energie	524
6.3.6	Nové varianty řešení technologie	524
6.3.7	Technické směry vývoje uhelných technologií	525
6.3.8	Rozvoj fluidního spalování	526
6.3.9	Paroplynové cykly	527

6.3.10	Kombinovaná výroba tepla a elektřiny	527
6.3.11	Tepelná čerpadla	528
6.3.12	Elektrochemická výroba elektřiny s palivovými články	528
6.3.13	Trendy elektrárenských technologií a emise CO ₂	530
6.3.14	Hybridní elektrárny	531
6.3.15	Integrované energetické systémy	532
6.3.16	Současný stav vývoje jaderné energetiky	533
6.3.17	JADERNÉ ELEKTRÁRNY DALŠÍ GENERACE	533
6.3.18	Vysokoteplotní reaktory	536
6.3.19	Rychlé množivé reaktory	537
6.3.20	Jaderné elektrárny čtvrté generace	538
6.3.21	Budoucí jaderná energetika	539
6.3.22	OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE K VÝROBĚ ELEKTRINY	543
6.3.23	Charakteristika jednotlivých obnovitelných zdrojů	543
6.4	ENERGETIKA V POST-LIBERALIZAČNÍ FÁZI	547
6.4.1	Vliv deregulace na energetický výzkum a vývoj	550
6.4.2	Výzkum v rámci EU	550
6.4.3	Strategie efektivnosti podnikání pro přežití v 21. století	550
6.4.4	Hypotézy k vývoji energetiky	551
6.4.5	Vizionářské scénáře energetických strategií	553
	Content-overview	555
	Kodex PS – ČR (výťah důležitých pojmů) a zkratky	556
	Literatura	559
	Přehled evropské energetické legislativy a vyhlášky k zákonu č. 458/2000 Sb.	565
	Technické jednotky používané v praxi	566